

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w. św. Zofii i św. Szczepana

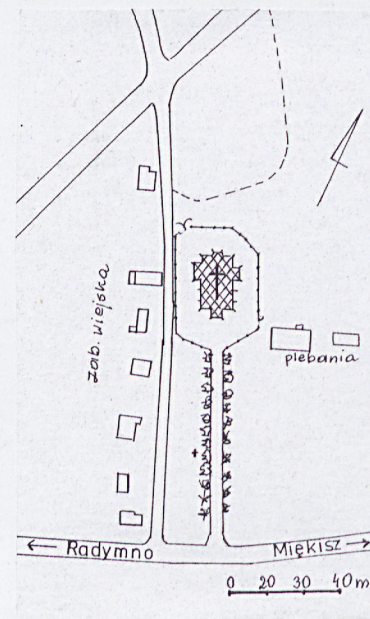
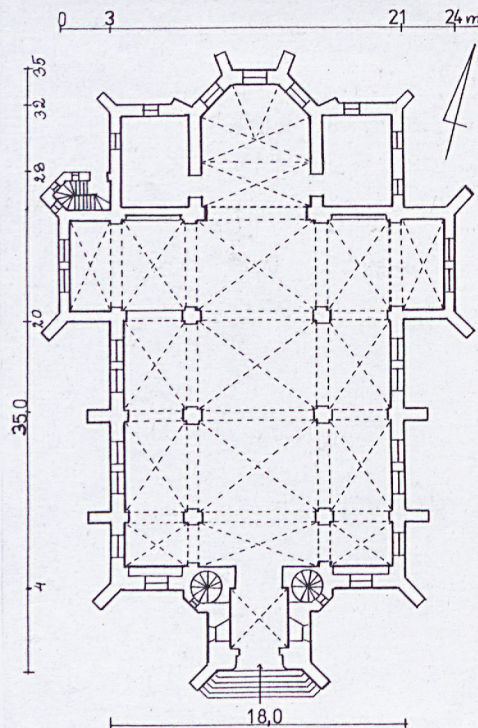
2. Czas powstania

1902-1907

3. Miejscowość

L A S Z K I

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres : 37-543 Laszki

Nr hipoteczny: dz. nr 1642 Laszki

5. Przynależność administracyjna

województwo Podkarpackie

gmina Laszki

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna 1.VI.1975

województwo rzeszowskie

powiat jarosławski

8. Właściciel i jego adres:

Parafia Rzymskokatolicka
p.w. św. Zofii i św. Szczepana
w Laszkach

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr rej.A-415, 29.04.2010 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Parafia w **Laszkach** została założona w 1469 roku z fundacji Spytki z Jarosławia Sprowskiego. W latach 1630-1895 beneficjum parafii było wcielone do kolegiaty jarosławskiej. Samodzielna parafia została utworzona w 1895 roku. W 1736 roku wybudowano w Laszkach drewniany kościół – usytuowany był nieco poniżej obecnego, w miejscu obecnej kapliczki. W latach **1902-1907**, z fundacji ówczesnych właścicieli wsi hr. Zamojskich z Wysocka, przede wszystkim Zofii z Potockich Zamojskiej, powstał nowy, murowany kościół według projektu Teodora Talowskiego. Zachowany jest kamień węgielny w cokole prezbiterium z datą 1902. Pełnił on funkcje grobowego mauzoleum rodziny Zamojskich z kryptą grobową pod tzw. lożą Zamojskich, po prawej stronie prezbiterium. Powstał obiekt murowany o neogotycko - romańskim charakterze. Poświęcono go w 1909 roku, konsekrowano 18.10.1928 roku. Pierwotnie plany świątyni wykonał inny architekt, Talowski projekt przygotował w 1904 roku, gdy już stały fundamenty. Pierwotnie główna droga na plac kościelny prowadziła jedynie drogą od strony zachodnio – północnej. Kościół został znacznie zniszczony w czasie I wojny św. w 1915 roku. Odbudowano go staraniem proboszcza Franciszka Zawiszy w latach 1918-19, kosztem sklepu Bractwa Kościelnego oraz hr. Zygmunta Zamojskiego. W 1928 roku powstały ołtarze wg projektu krakowskiego architekta i rzeźbiarza Bogdana Tretera, prace wykonywał Wojciech Bober z Krakowa. Obrazy w ołtarzu głównym malował Antoni Michalak, w ołtarzu bocznym zachowany stary obraz szkoły włoskiej. Zniszczony wojną zegar odnowiono w listopadzie 1934 roku – na wieży zachowany jest jego mechanizm. Cztery zachowane dzwony pochodzą z odlewni Feliksa Felczyńskiego z Przemyśla. Aktualne wejście po schodach z głównej drogi wiejskiej od południa zostało wybudowane w latach 50.XX wieku, kiedy to wykonano również obecne ogrodzenie.

13. Opis (sytuacja, materiał konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: kościół usytuowany w centrum wsi, na znacznym wyniesieniu terenu, po północnej stronie głównej drogi wiejskiej, z którą połączony jest aleją – schodami, obsadzoną po bokach tujami. Dojazd zapewnia droga biegnąca przy zachodniej granicy założenia oraz droga prowadząca od strony północnej. Teren kościelny w formie owalnego plateau ogrodzony jest metalowymi segmentami zawieszonych na ceglanych słupkach; wjazd usytuowany od północy, wejście główne aleją od południa. Od wschodu, poza ogrodzeniem, usytuowana jest murowana plebania.

Materiał, konstrukcja, technika: kościół zbudowany z cegły pełnej na kamiennym, piaskowcowym cokole i z piaskowcowymi detalami architektonicznymi, zewnątrz nietynkowany, wewnątrz tynkowane częściowo, w większości cegły ścian malowane; *sklepienia* krzyżowe, w przedsionki i zakrystii „kapa czeska”, w loży strop płaski; *więźba* dachowa drewniana, płatwiowo - kleszczowa; *dach* kryty blachą ocynkowaną; *schody* zewnętrzne do kościoła betonowe, obłożone kostką betonową, do prezbiterium marmurowe, na chór i wieżę jednobiegowe, kręte, drewniane; *posadzki* – w nawach kościoła płytki ceramiczne w kolorach białym i szarym, w prezbiterium posadzka marmurowa, na chórze podłoga biała; *stolarka* – *drzwi:* drewniane i metalowe, jedno- i dwuskrzydłowe, zróżnicowane - drzwi główne wejściowe – szerokie, dwuskrzydłowe, metalowe (współczesne), do krypt metalowe, jednoskrzydłowe, do zakrystii i loży – jednoskrzydłowe, pływające, przeszklone, z przedsionka do nawy – dwuskrzydłowe, pływające przeszklone; *okna* – metalowe witrażowe zamknięte łukiem półokrągłym, w prezbiterium łukiem ostrym (z maswerkami) z łukiem ostrym i okrągłe, w wieży wąskie zamknięte półkoliście; część okna osłonięta żaluzjami, a witraże oszklonymi skrzydłami zewnętrznymi.

Rzut: kościół zbudowany na planie krzyża, trójnawowy z transeptem i trójbocznie zamkniętym prezbiterium z zakrystią i lożą Zamojskich po bokach; od frontu prostokątny przedsionek z owalnymi ryzalicikami u styku z nawą główną, mieszczącymi kręte schodki na wieżę i chór muzyczny; przy zakrystii trójboczny ryzalit.

Bryła: kościół o rozczłonkowanej bryle z wysoką (50 m) wieżą - dzwonnica od frontu, wzniesiona nad przedsionkiem, zwieńczoną ośmiopłaciowym dachem wieżowym z metalowym krzyżem na szczycie. Nawa główna wyższa, nakryta dachem kalenicowym przechodzącym w trójpłaciowe nakrycie zamknięcia prezbiterium od północy, przerwany prostopadłe założonym czteropłaciowym dachem transeptu, w miejscu przecięcia kalenic wieżyczka na sygnaturkę o zwieńczeniu powtarzającym dach wieży. Nad nawami bocznymi dachy pulpitarne, od frontu wyniesione w formie ośmiopłaciowych daszków wieżowych. Skrajne przęsła transeptu niższe, nakryte daszkami dwuspadowymi, szczytowymi. Zakrystia i loża nakryte dachami trójpłaciowymi. Pod lożą Zamojskich krypta grobowa, pod zakrystią – piwnica.

Elewacje: wszystkie ceglane, wsparte na piaskowcowym cokole, oszkarpowane schodkowymi przyporami piaskowcowymi, jednospadowymi czapami; *fasada* – trójosiowa z dominującą

<p>14. Kubatura</p> <p>m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>pow. zabud. – m²</p> <p>pow. użyt. – m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Kościół parafialny</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Kościół parafialny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Znaczne prace remontowe przeprowadzono w latach 50. XX wieku, m.in. pokryto cały dach blachą (nad nawą gł. była dachówka, nad częściami pozostałymi – eternit), wnętrze otrzymało polichromię, teren ogrodzono obecnie zachowanym ogrodzeniem, od drogi głównej wykonano dojście po schodach przed fasadą</p> <p>l. 80. – kościół otrzymał nowe organy (stare, b. zniszczone uległy likwidacji) pocz. XXI wieku – wyłożenie kostką brukową alei – schodów oraz chodnika wkoło kościoła, wymiana drzwi głównych wejściowych na metalowe</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Obiekt w ogólnie dobrym stanie zachowania, niemniej zauważalne zniszczenia niektórych partii cegieł, a głównie piaskowcowych detali wystroju – czap pilastrów, pinakli, kamiennego krzyża z Chrystusem Ukrzyżowanym; zły stan witraży i okien oraz drewnianych żaluzji.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Przeprowadzenie prac konserwatorskich przy detalach wystroju zewnętrznego kościoła, gł. detalach piaskowcowych, w tym krucyfiksu z fasady; remont witraży i okien.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Inwentarz kościoła, Archiwum Parafialne w Laszkach

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

tekst: mgr Zofia Kostka – Bieńkowska, czerwiec 2010 r. *ZB*

plany, rysunki : Zofia Kostka – Bieńkowska, czerwiec 2010 r. *ZB*

zdjęcia fotograf.: Zofia Kostka – Bieńkowska, czerwiec 2010 r. *ZB*

miejsce przechowania negatywów: w posiadaniu autora karty

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów autorskiego

22. Bibliografia

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

.Załączniki: nr 1-2 – c.d. historii, opisu, zdjęcia

1.Miejscowość: LASZKI	2.Obiekt: Kościół parafialny	3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu, zdjęcia
---------------------------------	--	---

c.d. historii: Kościół otrzymał wówczas obecną, świetną ekspozycję widokową. Wówczas też, wymieniono pierwotnie dachówkowe pokrycie dachu nad nawą główną i eternitowe nad pozostałymi częściami na blachę; pierwotnie surowe, częściowo niewykończone wnętrze uzyskało zachowany obecnie wygląd – ceglane sklepienia pokryte zostały tynkiem z dekoracją malarską, ścian pomalowano nakładając polichromię na cegły. Prace malarskie prowadził art. malarz i rzeźbiarz Marian Konarski z Krzeszowic, pomocnikami byli: Franciszek Frączek i Zdzisław Furman. We wnętrzu założono zachowaną w nawach bocznych posadzkę z płytek cementowych. W 1984 roku zamontowano nowe organy.

c.d. opisu:

pośrodku trójkondygnacyjną wieżę, do połowy wysokości ujętą po bokach części tylnych w owalne ryzaliki o ścianach zwieńczonych szczytami. Na osi wejście główne umieszczone w przeprowadzonej przez dwie kondygnacje płyciłą, zwieńczoną półkolistym łukiem – w niej portal drzwiowy o trójlistnym zwieńczeniu z metalowymi drzwiami wejściowymi, powyżej trójdzielne okno witrażowe; nad nim prosty gzyms i ok ułus wypełniony kartuszami herbowymi.. Schodkowy gzyms oddziela najwyższą kondygnację (mieszczącą dzwony), którą tworzy biforium z kamiennym krucyfiks pośrodku i okulusem w zwieńczeniu. Boczne części fasady jednokondygnacyjne z zamkniętymi półkoliście oknami; *elewacje boczne* dwukondygnacyjne - niższą kondygnację tworzą ściany naw bocznych o trójosiowej artykulacji podkreślonej szkarpami, przeprute oknami: w prześle południowym pojedynczym, w pozostałych - biforiami z okulusem pośrodku. Ściana boczna transeptu szczytowa z wysokim biforium z okulusem w zwieńczeniu, powyżej ściana korpusu głównego przepruta witrażową rozetą. Prezbiterium o trójbocznym zamknięciu z trzema oknami witrażowymi - maswerkowymi. Po obu stronach prezbiterium parterowe przybudówki zakrystii i łoży Zamojskich przeprute półkoliście zamkniętymi oknami w elewacjach bocznych i północnych; w łoży Zamojskich, w elewacji wschodniej, wejście do krypt grobowych przez metalowe drzwi umieszczone w portalu z profilowanym gzymsem zwieńczonym łukiem w osli grzbiet, z częściowo zatartym napisem: *Grób / ZAMOYSKICH /wiekuiste racz im.....*

Wnętrze i wyposażenie: wnętrze trójnawowe o układzie bazylikowym, przesklepione sklepieniami krzyżowymi; nawy wyznaczone przez dwa rzędy trzech filarów, nawa główna szersza, otwarta na boczne wysokimi półkolistymi arkadami; przechodzi w węższe, trójbocznie zamknięte prezbiterium oświetlone trzema oknami witrażowymi; ołtarz główny dostępny przez kilka marmurowych stopni. Nawy czteroprzęsłowe, przy czym przęsło południowe węższe - w nawie głównej mieści chór muzyczny z organami, ograniczony ceglana balustradą, w nawach bocznych niższe kaplice. Transept czteroprzęsłowy, z przęsłami skrajnymi również niższymi. Wnętrze polichromowane, sklepienia i częściowo pilastry otynkowane i pokryte malowidłami ściennymi, pozostałe części ścian malowane bezpośrednio na cegle – dekoracja pochodzi z 1958 roku, autorstwa Mariana Konarskiego. Większość zachowanego wyposażenia pochodzi z roku 1928, kiedy świątynia została konsekrowana - ołtarze główny i boczne projektu krakowskiego architekta i artysty Bogdana Tretera, główny z obrazami Antoniego Michalaka, ambona z 1924 roku. Ze starego kościoła prawdopodobnie zachowała się stara chrzcielnica oraz obraz (XVII ?) w ołtarzu bocznym, krucyfiks w przedsionku. W kryptach tablice epitafijne hr. Zamojskich w tym: *Zofia z Potockich / Stefanowa Zamoyska / * w Krakowie 7.XI.1851 / + w Krakowie 29.I.1927 / Kościół ten postawiła.*

Instalacje: elektryczna, ogrzewanie centralne węglowe.

Zdjęcia: 1) fasada; 2) widok ogólny od północy; 3) widok ogólny od płn-zachodu; 4-5) fasada; 6) elewacja wschodnia; 7-8) elewacja zachodnia; 9) widok na prezbiterium; 10) widok od wejścia na prezbiterium; 11-12) widok na chór muzyczny; 13-14) nawa główna; 15-16) nawy boczne – widok z chóru; 17) dekoracja malarska nawy głównej; 18) ołtarz główny; 19) chrzcielnica; 20) strych; 21) mechanizm zegara na wieży; 22) drzwi do krypt grobowych Zamojskich; 23) krypty grobowe Zamojskich.

2/

3/

6/

4/

5/

7/

8/

9/

1. Miejscowość:

LASZKI

2. Obiekt:

Kościół parafialny

3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

10)

11)

12)

13)

14)

15)

16)

17/

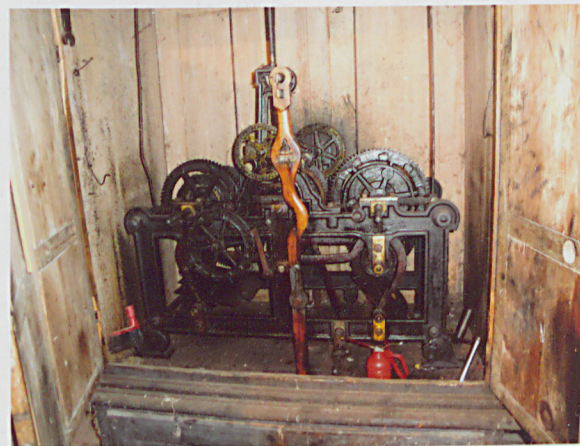
18/

19/

20/

21/

23/

22/